

Radno-svečana sjednica Glavnog odbora Sindikata graditeljstva Hrvatske održana dana 25. rujna 2015. – uvodno obraćanje predsjednice Jasenke Vukšić

Obilježavanje Dana hrvatskih graditelja - 26. rujna i 25 godina Sindikata graditeljstva Hrvatske

Poštovani,

Bogata povijest sindikalnog i radničkog pokreta i permanentna borba građevinskih radnika da se u teškim radnim uvjetima izbore za dostojanstven rad i plaću, sigurnije i zdravije uvjete rada, mogla bi opravdati obilježavanje Dana hrvatskih graditelja u bilo kojem mjesecu tijekom godine.

Glavni odbor se odlučio za mjesec rujna, preciznije 26 rujna kako zbog događanja iz daljnje povijesti počevši od sedamdesetih godina 19. stoljeća godine pa sve do devedesetih godina prošlog stoljeća koje je bilo obilježeno dugotrajnim štrajkovima, radnika u građevinskim djelatnostima. tzv. obustavama rada, pa i uhićivanjem, zatvaranjem i protjerivanje sindikalaca., prvim pogodbama o visini nadnice i skraćivanju radnog vremena, koji su preteća kolektivnih ugovora itd, Za ovaj dan odlučili smo se i zbog događaja iz novije povijesti točnije 1990. godine vezanih za preoblikovanje našeg sindikata u neovisnu, samostalnu i demokratsku udrugu radnika u graditeljstvu i IGM industriji i srodnim djelatnostima. Sindikat graditeljstva Hrvatske osnivač je i član najveće sindikalne središnjice SSSH, koja je ove godine također obilježila 25 godišnjicu djelovanja.

Prva organiziranja građevinskih radnika počinju u osamdesetim godinama 19. stoljeća, kroz opća radnička društva., tako je davne 1872. godine osnovano Obrazovno radničko društvo, a nedugo zatim u većim gradovima, ponajprije u Zagrebu i Osijeku, organiziraju se prve mjesne organizacije kvalificiranih građevinskih radnika pojedinih zanimanja (zidara, tesara, klesara, soboslikara i ličilaca i drugih), Sedam mjesnih građevinskih sindikalnih udruga (Zagreba, Varaždina, Požege, Rume, Broda na Savi, Osijeka i Đakova) spoznaje potrebu daljnjeg sindikalnog povezivanja i **1907. osnivaju Savez građevinskih radnika Hrvatske i Slavonije, prve sindikalne građevinske udruge na prostoru današnje RH, čime je položen kamen temeljac sindikalnog pokreta građevinskih radnika.**

Danas, utemeljeni na demokratskim načelima i ustroju organiziramo radnike, graditelje uglavnom u privatnom sektoru (cca 95%). Tijekom proteklih 25 godina prošli smo zajedno sa našim radnicima i poslodavcima niz uspona i padova, proces pretvorbe i privatizacije, recesija i gospodarskih kriza. Sve to je ostavilo negativne posljedice i na sindikalno organiziranje i sindikalni pokret tako da smo i mi, sindikati suočeni sa strukturalnim reformama unutar naših organizacija. **Na granskoj razini ostali smo jedini reprezentativni sindikat.** Ono što je nepovratno izgubljeno u sektoru graditeljstva od devedesetih godina prošlog stoljeća je 2/3 radnih mjesta (1990 godine bilo preko 200 tisuća radnih mjesta) Posljednja financijska i gospodarska kriza koja je započela krajem 2008. godine ponovno je devastirala sektor, i u odnosu na 2008 godinu više od 40 tisuća radnika je ostalo bez posla.

Prosječna plaća u sektoru ponovno zaostaje cca 20% za prosjekom RH. Nelojalna konkurencija, siva ekonomija rad na crno, u kombinaciji sa neučinkovitim i dugotrajnim predstečajnim i stečajnim postupcima svakim danom generiraju nelikvidnost, nesolventost društveno odgovornih tvrtki koje su donedavno uredno poslovale i ispunjavale svoje obveze prema radnicima.

Konačno moramo jasno razlikovati poslodavce i dijeliti ih na one koji poštuju propise ove zemlje uključujući KU od onih koji to ne čine, jer za one koji ne poštuju ne smije biti mjesta na tržištu.

Razvoj sektora graditeljstva / srodnih djelatnosti

Polazeći od temeljnih ciljeva djelovanja i trajne opredijeljenosti za ustroj i očuvanje RH kao neovisne demokratske pravne i socijalne države, naš **sindikat će se i dalje zalagati za pravedniju raspodjelu vrijednosti i pravednije socijalno društvo i dostojanstven materijalno pravni položaj radnika i njihovih obitelji.** Stoga će sindikat neposredno na sektorskoj razini kao i u suradnji sa SSSH i granskim sindikatima nastojati kroz bipartitni i tripartitni socijalni dijalog, ali drugim legalnim sredstvima koje mu stoje na raspolaganju, utjecati na javne politike i predlagati odgovarajuće mjere

SGH je zajedno sa UPG u bipartitnoj suradnji koja je institucionalizirana kroz osnivanje Socijalnog vijeća za graditeljstvo 2012. godine i u proteklim godinama upozoravao i inicirao niz prijedloga vezanih za uređenje zakonodavnog okvira za javnu nabavu kao i dugih propisa vezanih za uređenje odnosa u sektoru da se urede pravila tržišne utakmice kojima će biti osigurani jednaki uvjeti privređivanja. (od postupka javne nabave do izvođenja radova) a sve u cilju borbe protiv nelojalne konkurencije i prihvaćanja najnižih cijena u javnoj nabavi.

Tako smo pokrenuli zajedničku akciju "**Fer cijene u građevinarstvu, sigurna radna mjesta, osigurana budućnost graditeljstva**" sa svrhom ukazivanja na posljedice štetnog ponašanja javnih naručitelja za djelatnost i društvo u cjelini. Jer javni naručitelji kupuju sve što je najjeftinije, jer im zakon to omogućava. Jedini kriterij koji se koristi bez izuzetka je „najniža cijena“. Javni naručitelji prihvaćaju ponude bez osnovne procjene realnosti ponude i bez elementarne analize koliko košta materijal, a koliko rad. Posljedice takva ponašanja su uništavanje radnih mjesta, stečajevi građevinskih tvrtki, uništavanje sustava obrazovanja, posebice strukovnog obrazovanja novog kadra... U sklopu akcije, na dvjestotinjak mjerodavnih adresa uputili su materijale u kojima se objašnjava problematika i posljedice takva stanja, otvorene su i rasprave, ali više od formalne podrške, nismo postigli.

Kolektivni ugovori – osnovna su svrha našeg djelovanja,

Možemo se pohvaliti kako na granskoj razini kolektivno pregovaramo i sklapamo kolektivne ugovore od devedesetih godina prošlog stoljeća, prvo sa komorom- privrednom odnosno gospodarskom, a kasnije kontinuirano sa HUP- udrugom poslodavaca graditeljstva. **Posebno mi je zadovoljstvo spomenuti da ćemo Danas imati prilike predstaviti rezultate naših zadnjih pregovora i potpisati novi KUG.**

Kolektivne ugovore kako na granskoj tako i na razini poslodavaca trebali bi osigurati našim radnicima dostojanstven rad i život koji podrazumijeva isplatu plaće na vrijeme kao i svih drugih dogovorenih materijalnih prava, no svakodnevno svjedočimo da u praksi to nije tako. Kontrola provedbe je nam je primarni cilj! Zajedno sa SSSH i udruženim sindikatima provodimo kampanju protiv neisplate plaće i započeli smo sa kampanjom protiv prekarog rada.

Zbog specifičnosti sektora, granski KU smatramo važnim instrumentom u reguliranju tržišnih odnosa u graditeljstvu. Država kao treća strana, bi to trebala prepoznati.

Razvijanje industrijskih odnosa i radničke participacije kroz sve oblike suodlučivanja (RV, predstavnik u NO, povjerenici ZNR) još je jedan segment našeg djelovanja koje podupiremo od samih početaka.

Posebno bih spomenula zaštitu na radu i zaštitu zdravlja radnika, Moramo kontinuirano jačati mrežu povjerenika radnika ZNR i djelovati na podizanju znanja i svijesti svojih članova o značaju provođenja mjera i pravila zaštite na radu u radnoj okolini i naročito, uporabi osobnih zaštitnih sredstava i posebno posvećivati veću pozornost na unaprjeđivanje uvjeta rada i života radnika, posebno radnika na terenu. Velike nade polažemo na rad i ishode projekta SOGRADI koji bi nam na ovom području mogao otvoriti nove, naprednije oblike bipartitne suradnje u ovom području.

Našu sindikalnu mrežu u RH prvenstveno gradimo unutar SSSH, i sa udruženim granskim sindikatima ali podržavamo i suradnju sa drugim sindikatima i sindikalnim središnjicama uključujući otvaranje procesa udruživanja.

UZ našu sindikalnu središnjicu SSSSH veoma nam je važna i međunarodna globalna sindikalna mreža na eu i svjetskoj razini i ponosni smo što pripadamo. odnosno članica smo BWI i EFBWW.

Dopustite, da ovim povodom obilježavanja Dana hrvatskih graditelja i 25 godina SGH iskažem zahvalnost svim našim članovima, sindikalnim povjerenicima i članovima tijela na njihovoj sindikalnoj angažiranosti i svesrdnom doprinosu koji čini našu organizaciju čvrstom i postojanom unatoč velikim i brojnim problemima, pozivam vas sve na daljnju suradnju i borbu za naše ciljeve. Kao predsjednica, mogu samo reći da mi je čast biti na čelu našeg SGH. Također pozivam socijalne partnere na istinsku suradnju i dijalog za boljitak naših graditelja i društva u cjelini.

UZ sindikalni pozdrav Zajedno smo jači!.

Jasenska Vukšić, predsjednica SGH

